

jeg fast paa, det bærer sig for den Formaningstale, der er den gjældende her. Jeg tror heller ikke, at dette Lovforslags Nødvendighed egentlig kan siges, for at bruge den ordførende Forslagsstillers Udtryk, at være preserende. Jeg veed ikke, at der har været sig store Banfælgeligheder med at faae Eden aflagt her i Landet. Derfor jeg gennemgaar Domsfamlingerne, som jeg har gjort, i Anledning af dette Spørgsmaal, kan jeg ikke finde noget Præjudikat der, og naar jeg derpaa gennemgaar Retskriftfamlingerne, finder jeg vel, at der siden 1849 har været nogle enkelte Tilfælde, hvor Sekterere, til Exempel Mormoner, have sagt, at de ikke kunde aflægge Ed, og saa har vedkommende Dommer eller Amtmand forespurgt sig hos Justitsministeren om, hvad der skulde gøres med saadanne Individer, og der er, saavidt jeg veed, altid blevet svaret, at der ikke kunde gøres Noget i civile Sager, man kunde ikke tvinge dem til at aflægge Ed; og derfor blev Følgen blot den, at de Personer, der kunde have Gavn af saadanne Vidner, mistede dem, og det bliver naturligvis deres egen Sag, thi naar jeg vil skaffe mig Vidner, maa jeg sørge for at faae paalidelige Personer. Der kan altsaa ikke for saadanne Personers Vedkommende være Tale om at kunne komme til at aflægge Parts Ed; men her er jeg ved den Del af Sagen, som jeg anser for at være yderst betænkelig, at nemlig et stort Velfærdsanliggende skal kunne gøres afhængig af en enkelt Persons Ed ikke som Vidne, men som Part, og at man saa skal tro her i Danmark, at den Mand, som er Gudsfornekter, skal kunne tilsværge sig med Sandhed, og paa samme Maade som andre Kristne eller Andre, som tro paa en højeste Guddom, skal kunne tilsværge sig, siger jeg, eller fraspørge sig et stort timeligt Velfærdsanliggende, det er en farlig Ting; men inden vi gaa ind paa at stille saadanne Eder i Udfigt her i Landet, tror jeg, at vi bør have fuldstændig underjagt, om det stemmer med dansk Lænestet, at saadanne Eder skulle stilles lige med Eder efter den nugældende Formaningstale. Jeg har set engang i en ministeriel Skrivelse — den er vist bleven udfærdiget af en Kultusminister; det var den Skrivelse, hvorved Methodisterne blev til et anerkjendt Religionsfællesskab eller Krossamfund her i Landet —, og deri siges der blandt andet, at Methodisterne skulle være berettigede til at aflægge Eden paa sædvanlig Maade. Naar jeg nu sammenholder denne ministerielle Udtalelse, som jo gjælder for et ikke ganske ringe Antal Medlemmer af det danske Statsfællesskab — Methodisterne have jo her Menigheder — med det foreliggende Lovforslag, navnlig dets andet Stykke, vil jeg spørge: Naar en Methodist kommer for Retten og siger: Jeg deler ikke Tro med de andre Methodister, skal saa Dommeren undersøge, hvad det er for Punkter,

som denne Methodist er uenig med de andre Methodister i, og efter Omstændighederne negte ham Udgang til at sværge paa sædvanlig Maade, eller skal det være nok, at en Svilkensomhelst, en Methodist eller anden Mand, kommer og siger: Jeg deler ikke Tro med mit Krossamfund, skal saa denne Mand kunne komme til at aflægge Eden efter denne Undtagelsesformular? Dette er dog Noget, som ikke kan bruges i det praktiske Liv. Der er ikke nogen rigtig Mening i at henvise Sligt til Dommerens Afgjørelse uden videre Veiledning; thi det gaar saa ud over Parterne, som skulle føre Proces om, hvorvidt et Vidne kan edfæstes eller ikke. Det er derfor — jeg gjentager det — jeg tager denne Sag fra den praktiske Side, og det er mig ikke nok, at de Herrer Forslagsstillere og Andre komme med theoretiske Betragtninger. Der staar heri, at Dommeren skal betyde Vidnet, at en Tilfældighed af Sandheden skal, naar han sværger efter denne Undtagelsesformular, have samme borgerlige Virkning, som om han ellers aflægger falsk Ed. Men det er kun en svag Betragtningssmaade; der maa noget meget mere til, ellers komme de, der skulle sværge efter den undtagne Formular, langt lettere til at aflægge Vidneforklaring end de, der skulle sværge efter den almindelige Formular. Det ene Vidne, som sværger efter den nu bestaaende Formular, vil dog finde, at det er noget besynderligt, at det andet Vidne skal troes efter en hel anden Formular, som slet ikke indeholder det Samme som den nu brugelige Formular, og derfor tror jeg, at hvis det blev gjængs at bruge en saadan Undtagelsesformular, vilde det føre til, at andre Vidner end dem, som netop brugte den, kom til at betragte Eden paa en langt lessindigere Maade, end ellers Skik og Brug er.

Justitsministeren (Nellemann): Jeg skal blot i Forbigaaende gjøre en Bemærkning i Anledning af, hvad det ærede Medlem fra Svendborg Amt fremkom med angaaende mine Udtalelser under den forrige Sags Behandling umiddelbart før Jul. Jeg vil gjøre det ærede Medlem opmærksom paa, at han har gjort sig skyldig i en Feiltagelse af mine Udtalelser. Jeg skal gjøre opmærksom paa, at det, der ved denne Sags Behandling var Spørgsmaal om, jo ikke var, hvad man med Vidnen kunde vænne det danske Folk til at anse for en Ed, men hvad „Ed“ i Grundlovens § 55 betyder, altsaa efter min Formening, hvad Ordet Ed i den hidtilgældende danske Lovgivning betegner. Det er det Spørgsmaal, som Talen er om, naar man vil fortolke Grundloven, og det var det Spørgsmaal, som vi beskæftigede os med forrige Gang. Den Gang var der ikke Tale om, hvorvidt man kunde eller burde inklude sig paa at løse For-